

**“Трыялет” (“Калісь глядзеў на сонца я...”)**, верш Б. Датуецца 1912. Васьмірадкавік, напісаны, згодна патрабаванням да трыялета, 4-стопным ямба па схеме ABbA baAB. Пра пошукі найбольш дакладных сродкаў выяўлення паэтычнай думкі сведчаць варыянты аўтографаў: 1 – “На сонца заглядзеўся я”, 3–6 – “Шукаючы красы жыцця, // На сонца заглядзеўся я. // Таму, што светла, сэрцу міла, // Не ў сорам слепата мая”; 1, 4 – “На сонца я калісь глядзеў”, 5 – “Няхай з мяне цяпер хахочуць...”. У першай публікацыі (“Наша ніва”) 8-мы радок выглядаў наступным чынам: “І сонца асляпіла вочы”. Паэтычнае майстэрства Б. выявілася не столькі на фармальным узроўні (адмысловы, трайны паўтор – першага, чацвёртага і сёмага радка, двайны – другога і восьмага), колькі на ўзроўні зместу. Паставіўшы сабе за мэту пераняць “тую вывучку, што нам давала светава (найчасцей еўрапейская) паэзія”, Б. не задаволіўся простым калькаваннем еўрапейскіх формаў. Ён падышоў да справы ўзбагачэння беларускай літаратуры творча, па-быватарску. У трыялецце, які ў Францыі, а пазней і ў Расіі выкарыстоўваўся выключна для перадачы гулівага і пацяшальнага зместу, паэту ўдалося данесці зусім іншы, “сур’ёзны” сэнс. Верш з’яўляецца характэрным прыкладам філасофскай лірыкі, створаным у рэчышчы эстэтыкі “чыстай красы”. Аднак нярэдка даследчыкі літаратуры адзначалі яго грамадзянскае гучанне, што, відаць, звязана з панаваннем метаду сацрэалізму, калі ўсякі твор інтэрпрэтаваўся ў адпаведнасці з яго канонамі. Трыялет напісаны пад уплывам паэзіі мадэрнізму, у прыватнасці – імпрэсіянізму і сімвалізму з іх увагай да мімалётных уражанняў, недагаворанасцю, таямнічасцю. Па змесце выразна пераклікаецца з рандо “Узор прыгожы пекных зор”, санетам “На цёмнай гладзі сонных луж балота...”: таксама пабудаваны на супрацьпаставленні высокага і нізкага, прыгожага і агіднага, “сонца” і “цемені”. У вершы атрымлівае развіццё дэкадэнцкі матыў адзіноты і незразуметасці: лірычны герой здольны ўзняцца над цемрай паўсядзённасці і абывацельства, аднак яго выстаўляюць на пасмешышча. Тым не менш (“Няхай усе з мяне рагочуць”) ён не адмаўляецца ад свайго “ведання” пра існаванне іншага, больш дасканаллага свету.

Упершыню – “Наша ніва”, № 39, 28.09.1913. Перакладзены аўтарам на рус. мову.

*Н.В. Заяц*